

بیجه‌ها بتتری

• سال نهم • آذر ۹۹ • شماره ۱۰۵
ماهنامه ویژه کودکان نابینا و کم بینا

در سرمای آذرماه بخوانید

- ۲..... نیکوکاران کوچک
- ۶..... آینده
- ۷..... احوالپرسی
- ۸..... از چه کسی تشکر کنیم؟
- ۱۰..... درویش ثروتمند
- ۱۱..... دانستنی‌های قرآنی
- ۱۲..... مثل‌های شیرین
- ۱۳..... زندگی روی زمین
- ۱۴..... دنیای حیوانات
- ۱۶..... چرا شیر پاستوریزه می‌شود؟
- ۱۷..... ماهیچه‌های اسکلتی
- ۱۹..... خراسان و مشهد
- ۲۲..... کلمه‌ی طلایی
- ۲۳..... چیستان
- ۲۴..... شادمانه

نیکوکاران کوچک

بوی غذا تمام خانه را پر کرده بود و با بی‌صبری تمام، منتظر بودیم مامان فرمان پهن کردن سفره‌ی شام را صادر کند. هر کس مشغول کاری بود. بابا در حال حساب و کتاب برخی مخارج بود. برادر بزرگم یک چشمش به کتاب بود و یک چشمش به تلویزیون. خواهر بزرگم با دقت تمام، سرگرم طراحی بود اما خواهر و برادر کوچولو گاهی با سرک کشیدن توی کار او و گاهی هم با سؤال‌های تخصصی خود، حواسش را پرت می‌کردند. من هم با اعتماد به نفس کامل، گمان می‌کردم می‌توانم در میانه‌ی آن سر و صداها خاطراتم را بنویسم.

وقتی سفره‌ی شام پهن شد و همه مشغول خوردن شدند، اخبار ساعت ۹ شب تلویزیون شروع شد. یکی از گزارش‌ها مربوط به

ساخت مدرسه در مناطق محروم از سوی افراد خیر بود. خبرنگار با چندتن از مسئولان آموزش و پرورش و نیکوکارانی که مدرسه‌ی کوچکی را در یک روستای محروم ساخته بودند، مصاحبه کرد. در زمان پخش گزارش، خواهر کوچولو چندبار خواست حرفی بزند اما او را ساکت کردیم تا گزارش را بشنویم. وقتی گزارش تمام شد، خواهر کوچولو صورتش را طوری جمع کرد که گویی بغض کرده و الآن است که بزند زیر گریه. او گفت: «یک نفر نمی‌خواهد به سؤال من جواب بدهد؟ چرا نگذاشتید حرف بزنم؟» برادر بزرگم گفت: «بفرما آجی کوچولو! حالا سؤال را بپرس.» خواهر کوچولو گفت: «خیر یعنی چه؟ نیکوکار کیست؟ چرا این‌همه از آن‌ها تعریف می‌کنند؟»

صدایم را صاف کردم و گفتم: «من می‌گویم آبجی جون! فرد خیر، فرد پولداری است که با پول‌هایش مدرسه می‌سازد!» بابا گفت: «عزیزم، درست گفתי ولی جوابت کامل نبود. افراد نیکوکار یا خیر همیشه پولدار نیستند. ممکن است پول‌شان خیلی کم باشد اما باز هم برای ساخت مدرسه، مسجد، بیمارستان، کتابخانه و کارهای خوب دیگری پیشقدم می‌شوند.»

مامان گفت: «بعضی از افراد نیکوکار، پولدار نیستند اما کارهایی می‌کنند که برای بقیه‌ی مردم مفید است مثلاً کمک‌هایی که برای افراد نیازمند آماده شده، به‌دست آنان می‌رسانند یا الآن که مردم به‌دلیل گسترش ویروس کرونا نباید از خانه‌ها خارج شوند، این افراد برای بیماران یا بابابزرگ‌ها و مادربزرگ‌های محله‌ی خود خرید می‌کنند. بعضی هم چند ماه

است در خانه‌هایشان یا در کارگاه‌ها یا حتی مساجد، ماسک می‌دوزند و خیلی کارهای خوب دیگر که ممکن است به ذهن هر کسی نرسد!»

همه ساکت بودیم اما خواهر و برادر کوچولو در گوشی مشغول مشورت و پچ پچ با هم شدند. چند لحظه بعد، گفتند: «ما می‌خواهیم وقتی بزرگ شدیم، مغازه‌ای باز کنیم و به بچه‌های کوچولویی که پول ندارند، خوراکی‌های خوشمزه بدهیم! اینجوری ما هم نیکوکار می‌شویم! مگه نه باباجون!» بابا گفت: «بله، عزیزان بابا! هر کس در هر شغلی می‌تواند به افراد نیازمند کمک کند و خداوند نیکوکاران را دوست دارد!» همگی دست زدیم و قربان صدقه‌ی دو نیکوکار کوچولو رفتیم!

[[قاصدک]]

آینده

دستها بی حال و بی حس آند
چهره‌ها غمگین و بی رنگ آند
کوچه‌ها تاریک و بی نور آند
خانه‌ها انگار از سنگ آند
در خیابان‌ها مهی انبوه
پرده روی شهر گسترده
آسمان را پرده دزدیده
پرده‌ی مه را که آورده؟
کاشکی در یک شب ابری
صاعقه بر پرده می افتاد
آسمان، آزاد می شد باز

شهر را باران صفا می داد
ماه زیبا باز می آمد
کوچه ها را نور می بخشید
سنگ ها را مهربان می کرد
خانه ها را شور می بخشید
خستگی از دست ها می رفت
روی لبها خنده می آمد
در گذشته، تیرگی می ماند
با خوشی، آینده می آمد

[[جعفر ابراهیمی]]

احوالپرسی
پروانه از گل

احوال پرسید
گل گفت: «خوبیم.»
پروانه خندید
گل باز تر شد
با ناز خوابید
پروانه دورش
آرام رقصید

[[محمود کیانوش]]

از چه کسی تشکر کنیم؟

می‌توانی از مادر و پدرت برای اینکه به این دنیا آمده‌ای، تشکر
کنی اما لازم نیست تا رسیدن سالگرد تولدت صبر کنی.
می‌توانی خدا را برای همه‌ی نعمت‌هایش و وجود همه‌ی

**آدم‌های خوب زندگی‌ات مثل پدر بزرگ و مادر بزرگ، دوستان،
معلم‌ها و همسایه‌ها شکر کنی.**

**خوب است از آدم‌هایی که از تو مراقبت می‌کنند یا کارهای
کوچکی برایت انجام می‌دهند تشکر کنی. برای مثال، از
دوستی که تو را روی تاب هل می‌دهد؛ مادر بزرگت که وقتی
پدر و مادرت مسافرت بودند، از تو نگهداری می‌کرد؛ معلم که
چیزهای تازه یادت می‌دهد و مسؤل کتابخانه که کمکت می‌کند
کتاب خوب پیدا کنی، تشکر کن. این‌ها کسانی هستند که
می‌توانی به آن‌ها بگویی: «متشکرم.» افراد بیشتری هم هستند
که می‌توانی از آن‌ها تشکر کنی مثل رفتگر محله، مغازه‌دار،
راننده‌ی تاکسی یا اتوبوس.**

[[مترجم، برزو سریزدی]]

درویش ثروتمند

روزی عارفی مشهور، در مجلسی سخنرانی می کرد. درویشی از میان جمع، بلند شد و گفت: «ای شیخ! من فقیرم و هیچ ندارم! به من کمک کن!» شیخ گفت: «سوره‌ی اخلاص را حفظی؟ آن را بخوان.» درویش، سوره‌ی اخلاص را خواند. شیخ گفت: «ثواب این سوره را به ده درهم می‌فروشی؟» درویش گفت: «نه.» شیخ همچنان مبلغ را بالاتر برد تا به هزار درهم رسید. درویش همچنان تأکید می‌کرد که حاضر نیست ثوابش را بفروشد. شیخ گفت: «تو که چنین سرمایه‌ی ارزشمندی در اختیار داری، چرا می‌گویی فقیری؟»

درویش برخاست و به سوی خانه‌اش راه افتاد. در میان راه، باران گرفت. درویش زیر سقف ایوان خانه‌ای رفت تا خیس

نشود. آنجا شخصی را دید که با لباس آراسته نشسته بود. آن شخص رو به درویش کرد و گفت: «تو بودی که ثواب سوره‌ی اخلاص را به هزار درهم نفروختی؟ بیا این هزار دینار زر را بگیر و ثواب آن سوره هم برای تو باشد؛ هر کس عملش برای خدا باشد، فضل و رحمت خدا برای او خواهد بود.»

[[ابوالفضل هادی منش]]

دانستنی‌های قرآنی

سوره‌ای به نام یکی از حکیمان، «لقمان» و سوره‌ای به نام یک فلز «حدید» به معنی آهن است. سوره‌ای به نام یکی از روزهای هفته، «الجمعه» و سوره‌ای به نام یکی از میوه‌ها، «تین» به معنی انجیر است. سوره‌ای که نام یک کشور در قدیم بوده، «روم» است. بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین حیواناتی که نام‌شان در قرآن

آمده، فیل و پشه هستند.

سوره‌ای که معادل یک سوم قرآن است و همه‌ی آیاتش با حرف «دال» تمام می‌شود، «اخلاص» نام دارد. سوره‌ای که در تمام آیات آن، کلمه‌ی «ا...ا» هست، «مجادله» و سوره‌ای که آیات آن با حرف «سین» تمام می‌شود، «ناس» است.

مثل‌های شیرین

خوشگلی یا خوش آواز؟! وقتی کسی بدون تلاش، خواستار موفقیت یا قبولی باشد یا چیزی بخواهد که برای به دست آوردن آن، باید زحمت کشید؛ به شوخی به او می‌گویند: «خوشگلی یا خوش آواز?!» مشابه مثل خوشگلی یا خوب تار می‌زنی؟!
خوشی زیر دلش زده! این مثل در مورد کسی به کار می‌رود

که با وجود داشتن پول و امکانات مناسب، باز هم از وضعیت شکایت دارد یا در مورد چیزی ناز می‌کند.
«فوت کوزه‌گری، مصطفی رحماندوست»

زندگی روی زمین

روی زمین زندگی وجود دارد زیرا زمین نه خیلی گرم است و نه خیلی سرد. ما در فاصله‌ی درست و مناسبی از خورشید قرار داریم که نور و گرما به ما می‌دهد اما در سیاره‌های همسایه‌ی ما یعنی زهره که خیلی داغ است و مریخ که خیلی سرد است، زندگی وجود ندارد.

خورشید، ما را گرم می‌کند! خورشید یک ستاره است، مانند ستاره‌های دیگری که در شب در آسمان می‌بینیم. خورشید نسبت به ستاره‌های دیگر، بزرگ‌تر به نظر می‌رسد زیرا به ما

نزدیک‌تر است. پرتوهای خورشید خیلی داغ هستند و زمین را گرم می‌کنند. حدود هشت دقیقه طول می‌کشد تا پرتوهای خورشید از فضا بگذرند و به زمین برسند. این پرتوها مسافت ۱۵۰ میلیون کیلومتری را با سرعت می‌پیمایند و به زمین می‌رسند.

[[مترجم، لیدا شریف‌زاده]]

دنیای حیوانات

سمور گردن‌زرد این سمورها جانورانی پستاندار و شکارچی هستند. طول بدن سمور گردن‌زرد بدون دم، ۶۰ سانتی‌متر و طول دمش ۴۰ سانتی‌متر است. این سمور از انواع جانوران کوچک مانند مارمولک‌ها، موش‌ها، پرندگان و تخم آن‌ها تغذیه می‌کند.

گراز وحشی کمتر جانوری توانایی مقابله با گراز وحشی را دارد، حتی ببر نیز در مقابله با این جانور با احتیاط عمل می‌کند. طول بدن گراز وحشی گاهی به ۱/۲ متر می‌رسد. این گراز می‌تواند به شدت گاز بگیرد، لگد بزند، با دندان‌هایش بدن مهاجم را پاره کند و به سرعت بدود.

پروانه‌ی پیچیده این پروانه برای بهره‌مندی از نور خورشید یا جلب توجه جفت، بال‌های نارنجی و قهوه‌ای درخشانش را باز می‌کند. در غیر این صورت، بال‌های ناهموارش را جمع می‌کند و فقط قسمت خاکستری و قهوه‌ای پررنگ زیر بال‌هایش نمایان می‌شود. این حالت، پروانه را شبیه یک برگ پژمرده و به هم پیچیده می‌کند.

[[صدیقه ابراهیمی و مهرزاده میناثراد]]

چرا شیر، پاستوریزه می‌شود؟

شیر، باکتری‌های زیادی دارد و بسیاری از آن‌ها بی‌خطر هستند اما بعضی از آن‌ها می‌توانند برای سلامت ما خطرناک باشند. برای همین باید شیر را پیش از فروش، پاستوریزه کنند.

لویی پاستور، دانشمند فرانسوی، اثر باکتری‌ها بر بدن را مورد مطالعه قرار داد. روشی که امروزه برای پاکسازی شیر یا نوشیدنی‌های دیگر از باکتری‌ها به کار می‌رود، برای بزرگداشت نام پاستور، «پاستوریزاسیون» نامیده می‌شود. در این روش، شیر تا دمای ۶۲ درجه‌ی سانتی‌گراد گرم و مدت نیم‌ساعت در همان دما نگهداری می‌شود. با این کار، بیشتر باکتری‌هایی که سبب فساد شیر می‌شوند یا بیماری‌زا هستند، از بین می‌روند.

دمای ۶۲ درجه‌ی سانتی‌گراد، پایین‌ترین دمایی است که می‌تواند باکتری سل را نابود کند. اگر دما بیشتر از آن شود، طعم شیر تغییر می‌کند. پیش از کشف این روش، هزاران نفر از مردم دنیا بر اثر ابتلا به سل، جان خود را از دست دادند. شیر پاستوریزه برای نوزادان، سالم‌تر از شیر معمولی است. در بسیاری از کشورها خرید و فروش شیر غیر پاستوریزه ممکن نیست.

[[سپیده عندلیب و حسین یاسینی]]

ماهیچه‌های اسکلتی

به ماهیچه‌هایی که استخوان‌های شما را به حرکت درمی‌آورند، ماهیچه‌های اسکلتی می‌گویند. هر کدام از این ماهیچه‌ها از یک طرف به انتهای یک استخوان و از طرف دیگر به وسیله‌ی رباط به

استخوان دیگری متصل می‌شود. وقتی شما می‌خواهید حرکت کنید، این نوع ماهیچه، استخوان‌های اسکلت شما را حرکت می‌دهد و می‌توانید مفاصل خود را خم کنید.

ماهیچه‌های اسکلتی، چه شکلی دارند؟ همه‌ی قسمت‌های بدن از ماهیچه درست شده است: گوش‌ها، چشم‌ها و حتی بندبند انگشتان. هر بار که پلک می‌زنید، از بعضی ماهیچه‌ها استفاده می‌کنید. این ماهیچه‌ها می‌توانند کارشان را با قسمت‌های مختلف بدن به‌خوبی تنظیم و هماهنگ کنند. ماهیچه‌های اسکلتی، چهار شکل مختلف هستند:

ماهیچه‌های دوکی شکل وسط‌شان ضخیم است و انتهای آن‌ها به‌تدریج باریک می‌شود. آن‌ها اغلب دو سر یا حتی بیشتر دارند. این گروه شامل ماهیچه‌های دوسر و سه‌سر هستند که در

قسمت بالایی بازو دیده می‌شوند.

ماه‌یچه‌های پهن این ماه‌یچه‌ها در پیشانی و شکم قرار دارند.

ماه‌یچه‌های مثلثی این ماه‌یچه‌ها شامل ماه‌یچه‌ی دلتا شکل

بازو است که بازو را بالا می‌برد.

ماه‌یچه‌های حلقوی این ماه‌یچه‌ها در اطراف چشم‌ها و دهان

هستند و نیاز به باز و بسته شدن دارند مانند ماه‌یچه‌های مثانه و

مقعد.

[[مترجمان، طیبیه سادات‌صالحی و مرضیه سادات‌صالحی]]

خراسان و مشهد

معنی واژه‌ی خراسان خراسان یعنی جای برآمدن خورشید.

خور آبسان یا خور آیان، نام‌های گذشته‌ی خراسان است که از

دو واژه‌ی «خور به معنی خورشید» و «آسان» یا «آیان» به

معنی ظاهر شدن و بر آمدن تشکیل شده است.

مشهد آیا می دانستید که مشهد یعنی محل شهادت. مأمون خلیفه‌ی عباسی، پس از به شهادت رساندن امام رضا(ع) در ماه صفر سال ۲۰۳ هجری قمری، دستور داد آن حضرت را در روستای سناباد در اطراف طوس دفن کنند. این محل کم کم به «مشهدالرضا» یعنی محل شهادت امام رضا(ع) معروف شد و هسته‌ی اولیه‌ی شهر مشهد شکل گرفت. مشهد، از شهرهای مقدس شیعیان جهان است.

مشهد، پایتخت معنوی ایران است! هر سال، زائران بسیاری از سراسر کشور و سایر کشورهای جهان، برای زیارت حرم امام رضا(ع) به مشهد سفر می کنند. این سفرها در مناسبت‌های مذهبی به ویژه سالروز میلاد و شهادت آن حضرت، افزایش

می‌یابد. شهر مقدس مشهد، مهم‌ترین شهر گردشگری مذهبی ایران است و زائرانی غیر مسلمان هم به این شهر سفر و حرم امام‌رضا(ع) را زیارت می‌کنند.

محل‌های دیدنی در مشهد بسیاری از ایرانی‌ها دست‌کم سالی یک‌بار به زیارت حرم امام‌رضا(ع) می‌روند. شما می‌توانید در این شهر مقدس از ضریح جدید، صحن‌ها، سقاخانه، رواق‌ها، مسجد جامع گوهرشاد، مدرسه‌ی دودر، مدرسه‌ی میرزا جعفر، مدرسه‌ی پریزاد، موزه‌های مرکزی، قرآن و نفایس خطی، موزه‌های فرش، هدیه‌های آیت‌ا... خامنه‌ای، تمبر و اسکناس، مقبره‌ی شیخ حرّ عاملی، مقبره‌ی شیخ بهایی، کتابخانه‌ی آستان‌قدس‌رضوی، آرامگاه نادرشاه، خواجه‌اباصلت، آرامگاه فردوسی، خواجه‌ربیع، گنبد سبز، روستای تاریخی پاژ و

دریاچه‌ی سد کارده دیدن کنید.

مجموعه‌ی آستان قدس رضوی یکی از باشکوه‌ترین بناهای آرامگاهی در سراسر جهان است که حرم امام رضا(ع) در آن قرار دارد.

«دکتر مهدی چوبینه و کورش امیری‌نیا»

کلمه‌ی طلایی

هر کدام از شما که پاسخ‌تان به کلمه‌ی طلایی آبان «خوشحال» بود، درست گفتید. پاسخ پرسش‌ها به این ترتیب بود: خاله، وحشی، شب، حوله، اتو، لوله.

کلمه‌ی طلایی آذر، نام یک میوه است که ۶ حرف دارد و حاصل کنار هم قرار گرفتن حروف اول پاسخ این پرسش‌ها است:
۱. غذای ساده‌ای که با تخم‌مرغ و روغن درست می‌شود.

۲. وسیله‌ی تزئینی که خانم‌ها به مَچ دست آویزان می‌کنند.
۳. متضاد دروغ است.
۴. بسیاری از انگشترها دارند.
۵. حیوان درنده‌ای که نام سه حرفی آن را اگر برعکس کنیم، باز هم همان می‌شود.
۶. شب اول زمستان که طولانی‌ترین شب سال است.

چیستان

- * آن چیست که بر جمله‌ی مخلوق بُود لازم و واجب
بر آدمی و جنّ و ملک، صادق و کاذب
بر دین و کُتب، ناشر و کاتب
نیکو نگری بهر خدا هم شده واجب
* زرد است نه زعفران

گرد است نه گردگان

*** که دیده پرندهای بی بال و پر، نژاده ز مادر، ندیده پدر،
صدا دارد اما وزن ندارد.**

* کدام دو برادراند که خاک بر سر هم می‌کنند؟

* آن چه باشد که مظهر دین است

اولش «ب» و آخرش «میم» است؟

* کدام رحمت است که خلق از آن گریزان هستند؟

پاسخ چیستان‌های آبان:

**آفتاب، آینه، ارّه، الفبا، اشک که از چشم بیرون می‌آید، روی
گونه جاری می‌شود و از آنجا پایین می‌چکد.**

شادمانه

☺ شخصی از بیماری که در تیمارستان بستری شده بود، پرسید:

«چرا تو را اینجا بستری کرده‌اند؟» بیمار: «فقط برای اینکه کتاب را خیلی دوست دارم.» شخص با تعجب گفت: «چه دلیل مسخره‌ای! خوب من هم کتاب را خیلی دوست دارم!» بیمار با خوشحالی پرسید: «چه جالب! با سس یا بدون سس؟»
☺ اولی: «خبر داری از وقتی سعید ورشکسته شده، نصف دوستانش او را ترک کرده‌اند؟» دومی: «نصف دیگر چرا مانده‌اند؟» اولی: «چون هنوز خبر از ورشکستگی سعید ندارند.»

☺ مردی وارد رستوران شد و از پیشخدمت پرسید: «آقا، شیشلیک چند است؟» پیشخدمت: «پُرسی ۱۲۰ هزار تومان.» مرد با خونسردی گفت: «پس لطفاً دو لیک بیاورید.»
☺ خبرنگار از فوتبالیست پرسید: «چرا هر بار قبل از بازی به

حمام می‌روی؟» فوتبالیست: «می‌خواهم گل‌های تمیز بزنم.»
☹ معلم: «احمد، ساعت را بخش کن!» احمد: «سا-عت.» معلم:
«صدایش را بگو.» احمد: «تیک تاک!»
☹ پدر: «بچه‌جان، چرا پاک‌کنت ریش‌ریش شده؟» سعید: «آخه
با آن، خط میخی پاک کرده‌ام.»

Bacheh-ha Boshra

Managing Director: Nasrin Ahyabi
Address: P.O.BOX 17775/388 Teh.Iran
Fax: +9821 33102466
Cell Phone: +98 912 307 0328
Website: www.kamna.ir

چاپ برقی تهران - میمان ایران - میمان مهدوی پور - پتاک ۳۸
تلفن: ۰۲۱-۳۳۵۱۱۸۸۴ / ۳۳۱۰۳۳۸
تلفکس: ۳۳۱۰۳۳۵ - همراه: ۰۹۱۲ ۳۰۷۰۳۲۸

تهران: مهدی و امید تائبی

ماستامه ویژه کودکان تائبی و کم بینا

صاحب انتشار و مدیر مسئول: نسرین اهیابی
نماینده: حسین بوستانی فرزند زادی
ویراستار: مهدی محمد حسینی
نگارنده: ایران، تهران مهدوی پستی ۱۷۷۷۵/۳۳۸